

Debattartikel: Vattendirektivet – en möjlighet att rädda Östersjön

Sverige har en unik möjlighet att åter ta på sig ledartröjan i arbetet för Östersjön, men för detta krävs både vilja och politiskt ledarskap – ända upp på statsministernivå.

Inför valet för ett år sedan fanns det en bred enighet över riksdagspartiernas gränser i frågan Östersjön. När Världsnaturfonden WWF frågade riksdagspartierna menade alla att det var viktigt att tydliggöra samtliga ministrars och departements medansvar för att rädda Östersjön.

Men sedan hände inte mycket. Engagemanget försvann och nu är Östersjöns tillstånd ingenting som debatteras i någon större utsträckning, trots att statsminister Stefan Löfven nämnde just haven som en prioritering i regeringsförklaringen.

Problemen är långt ifrån lösta och en del av lösningen är Vattendirektivet. I arbetet med Vattendirektivet har ett nytt program tagits fram med konkreta åtgärder för hur Sverige och alla sektorer gemensamt ska kunna nå direktivets mål om god status för våra vatten. I det ingår att minska bidraget av näringsämnen från jordbruket.

Debatten som följt efter förslagen har tyvärr kommit att handla mer om kortsiktiga kostnader för åtgärder än om de långsiktiga vinsterna med rent vatten. Den har också blottat stora sprickor inom den statliga förvaltningen och hela processen riskerar att försenas kraftigt på grund av oenigheter på tjänstemannanivå.

Det är extremt olyckligt då de åtgärder som föreslås i åtgärdsplanen har stor potential att leverera på mål inte bara i Vattendirektivet utan också på den så kallade aktionsplanen för Östersjön.

Aktionsplanen för Östersjön (Baltic Sea Action Plan, BSAP) lanserades 2007 för att tydligare driva på arbetet med att bland annat minska övergödningen. Inom ramen för aktionsplanen har, baserat på forskning, ett antal beting för minskade utsläpp av kväve och fosfor tagits fram för alla länder. På HELCOMS ministermöte 2013 skrev dåvarande miljöministern Lena Ek under på att Sverige ska minska sitt bidrag av kväve och fosfor med 9 240 respektive 530 ton till 2021.

Vattenmyndigheten har gjort beräkningar för den del som kallas egentliga Östersjön, som sträcker sig från Ålands hav till de danska sunden. Där är reduktionsmålet i aktionsplanen för Östersjön 265 ton fosfor. Beräkningar från myndigheten visar att effekten med åtgärdsplanen skulle bli 256 ton – det vill säga föreslagna åtgärder gör att nästan hela betinget skulle uppnås!

För att få ett beslut i frågan om Vattendirektivets åtgärdsprogram behöver miljöminister Åsa Romson och landsbygdsminister Sven-Eric Bucht förena krafterna och få med sig sina respektive departement. Utöver detta, för att åter få fart på Östersjöarbetet och sätta Sverige i ledarstolen, behövs ett högnivåmöte på statsministernivå med Östersjöländerna, med tydligt engagemang från statsminister Stefan Löfven. På så vis kan en konstruktiv dialog föras om hur Sverige kan ta de steg som krävs för att uppfylla sin del i arbetet för ett levande Östersjön.

Håkan Wirtén, generalsekreterare Världsnaturfonden WWF

Jan Wärmbäck, sakkunnig i jordbruksfrågor Världsnaturfonden WWF

Lennart Gladh, expert Östersjön Världsnaturfonden WWF